

FEDERAAL PLAN DUURZAME ONTWIKKELING IN HET KORT

Drie richtlijnen en 6 actiethema's
voor de federale overheid

Interdepartementale Commissie
voor Duurzame Ontwikkeling

Inleiding

LTV ?

De langetermijnvisie voor duurzame ontwikkeling bestaat uit 55 doelstellingen die de federale overheid wil behalen tegen 2050. Ze dragen bij tot meer sociale cohesie, een aangepaste economie, milieubescherming en tot een federale overheid die haar maatschappelijke verantwoordelijkheid neemt. Ze zijn verbonden aan federale bevoegdheden, zoals armoedebestrijding, volksgezondheid, mobiliteit, energie, klimaatverandering en ontwikkelingssamenwerking. De visie bevat ook concrete indicatoren om op te volgen of de Belgische samenleving op schema zit om de doelstellingen te behalen.

Voor u ligt een kort overzicht van het derde federaal plan voor duurzame ontwikkeling (FPDO). Een ambitieus plan, want tegen 2030 willen we als land een toonbeeld zijn op vlak van duurzame ontwikkeling in Europa.

De urgentie is groot. We staan vandaag voor enorme uitdagingen en worden geconfronteerd met verschillende internationale crisissen. De gezondheidscrisis versterkte bovendien de ongelijkheid en toonde meer dan ooit de nood aan een systemische verandering. Ze zorgde er ook voor dat onze duurzame ontwikkeling vertraging opliep en dat de implementatie van de SDG's in België niet op schema zit.

Met dit plan schakelt de federale regering een versnelling hoger om de Agenda2030 van de VN met de SDG's en de Federale Langetermijnvisie voor Duurzame Ontwikkeling (LTV) te verwezenlijken.

COHERENTIE EN SAMENWERKING

Een effectief beleid voor duurzame ontwikkeling moet een beleid zijn vanuit verschillende bevoegdheden tegelijkertijd. Enkel op die manier kunnen we de complexe uitdagingen waar we vandaag voor staan het hoofd bieden en een beleid realiseren dat altijd rekening houdt met de sociale, de economische en de milieudimensie van duurzame ontwikkeling.

Meer coherentie en samenwerking binnen de federale overheid zijn daarvoor cruciaal. Het plan formuleert daarvoor 3 richtlijnen en 6 actiethema's of werkgebieden. Ze laten toe om transversale, doelgerichte maatregelen te nemen die nodig zijn om de SDG's en de LTV te verwezenlijken. Het plan vult zo het beleid van de FOD's aan en zorgt voor meer coördinatie op vlak van duurzame ontwikkeling.

PARTICIPATIE EN OPVOLGING

Zoals duurzame ontwikkeling voorschrijft, kwam dit plan tot stand via een participatief traject met stakeholders uit de samenleving en uit verschillende sectoren. Die participatieve logica zal ook doorgetrokken worden naar de opvolging van het plan.

DRIE RICHTLIJNEN

- 1.** Een versnelde uitvoering van de SDG's
- 2.** Beleidscoherentie
- 3.** De Staat als voorbeeld

1.

Een versnelde uitvoering van de SDG's

De duurzame ontwikkelingsdoelstellingen krijgen een plaats in alle verbintenissen van de federale overheid.

- De SDG's worden vertaald naar nationale objectieven en indicatoren om ze op te volgen.
- Elk belangrijk beleidsplan vermeldt hoe het bijdraagt aan de doelstellingen.
- Er komt meer communicatie over de SDG's, zowel naar het publiek als binnen de overheid.
- De FOD's krijgen ondersteuning en instrumenten om de SDG's te integreren.
- Stakeholders worden actief betrokken bij het beleid voor duurzame ontwikkeling.

1.1.

DUIDELIJKE OBJECTIEVEN

De SDG's worden vertaald naar duidelijke objectieven in de nationale context. Ze worden vastgelegd in een meetbaar traject dat coherent, haalbaar en in overeenstemming is met het Europees, federaal en regionaal beleid.

1.2

EFFECTIEVE OPVOLGING

De federale regering volgt de SDG's structureel en regelmatig op. Ze bepaalt daarvoor indicatoren die alle aspecten van de SDG's omvatten en zo nauw mogelijk aansluiten bij de indicatoren van andere plannen van de federale overheid.

1.3

DUURZAME ONTWIKKELING IN ALLE VERBINTENISSEN

Duurzame ontwikkeling wordt een coherent onderdeel van elke bevoegdheid.

- Alle leden van de federale regering nemen duurzame ontwikkeling op in hun beleidsnota.
- Alle strategische plannen omvatten duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.
- Elke federale overheidsdienst (FOD) formuleert concrete acties die bijdragen aan de SDG's. De cellen duurzame ontwikkeling voeren ze uit.
- De federale overheidsdiensten (FOD's) volgen de duurzame ontwikkelingsacties op. Hun rapport gaat niet alleen naar de Ministerraad en naar de Kamer van Volksvertegenwoordigers, maar ook naar de belangrijkste adviesraden. Zo creëren we een sterke dialoog over de implementatie van de SDG's in het federale beleid.
- Om ervoor te zorgen dat het beleid coherent, genderbewust en duurzaam is, versterken we de banden tussen de coördinatoren voor duurzame ontwikkeling en de coördinatoren voor gendermainstreaming, diversiteit, armoede en beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling.
- Duurzame ontwikkelingsdoelstellingen worden ook een integraal onderdeel van de regelgevingsimpactanalyse.

INFORMATIE EN PRAKTISCHE HANDVATTEN

Meer informatie, ondersteuning en praktische instrumenten moeten het voor de FOD's werkbaarder maken om de SDG's te implementeren.

- Er komt een brede informatiecampaagne over de SDG's.
- Er komt een inventaris van bestaande instrumenten voor de implementatie. De instrumenten moeten alle thema's en doelgroepen omvatten en worden uitgebreid als dat nodig blijkt.
- Een begeleidingstraject helpt de federale overheidsdiensten om de SDG's te integreren in hun strategie.
- Medewerkers en leidinggevendenden kunnen een opleiding over duurzaamheid volgen en het thema wordt een onderdeel van de evaluatie van leidinggevendenden.
- Communicatie over SDG's wordt een vaste waarde. Elke instelling formuleert de SDG's in haar ontwerp van beleidsnota, overeenkomsten en plannen. Ook in jaarverslagen, op conferenties en in de communicatie naar de burger krijgen de SDG's een plaats.

EEN STRUCTURELE DIALOOG MET STAKEHOLDERS

De federale overheid versterkt haar participatieve aanpak en maakt het gemakkelijker voor FOD's om stakeholders te betrekken bij het beleid.

- Er komt een inventaris van de federale adviesraden, instrumenten en interfederale instellingen. Zo wordt het gemakkelijker om stakeholders te identificeren en te contacteren.
- Er komt een handvest met een overzicht van participatieprocessen. Dat moet helpen om te bepalen wanneer welke participatieve methode geschikt is.
- Er komt een structurele dialoog tussen stakeholders en de belangrijkste adviesraden over de uitvoering van de Agenda2030.
- Elke overheidsdienst bekijkt hoe ervaringsdeskundigen een rol kunnen spelen bij het beleid. Op basis van bestaande projecten wordt bekeken in welke situaties het efficiënt is om hen in te zetten.

DE SDG'S ?

De Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (of SDG's) maken deel uit van Agenda2030 voor Duurzame Ontwikkeling. Alle lidstaten van de Verenigde Naties (VN) hebben deze agenda in 2015 goedgekeurd om de wereld weer op een duurzaam pad te krijgen. De SDG's bestaan uit 17 doelstellingen en 169 subtargets die we tegen 2030 moeten behalen. Samen vormen deze doelstellingen een allesomvattende, universele agenda die de manier waarop we aan ontwikkeling doen definitief wilt veranderen.

Soms zijn beleidsmaatregelen met elkaar in strijd zijn of hebben ze onvoorziene negatieve effecten. We plannen acties om het beleid coherenter te maken en die negatieve effecten te vermijden.

- Soms zijn beleidsmaatregelen met elkaar in strijd of hebben ze onvoorziene negatieve effecten. We plannen acties om het beleid coherenter te maken en die negatieve effecten te vermijden.
- De coördinatie van de Agenda2030-acties wordt toegekend aan een lid van de regering.
- De interdepartementale mechanismen gaan nauwer samenwerken.
- Er komt meer afstemming en uitwisseling tussen federale overheidsdiensten.
- We werken aan een intersectionele benadering van actieplannen.
- We herzien de regelgevingsimpactanalyse.
- We nemen initiatief om de coherentie tussen de gefedereerde autoriteiten te verbeteren.
- We volgen en integreren de ontwikkelingen in beleidscoherentie op internationaal niveau.

2.1.

EFFECTIEVE COÖRDINATIE

Een lid van de regering wordt belast met de coördinatie van de Agenda2030-acties. Zo willen we verzekeren dat de SDG's deel uitmaken van de belangrijke politieke processen en dat er samenhang is tussen de initiatieven van de FOD's.

De netwerken van bestaande interdepartementale mechanismen – zoals de coördinatiegroep gendermainstreaming of het netwerk federale diversiteit – gaan nauwer samenwerken. Ze stemmen hun instrumenten op elkaar af en zorgen ervoor dat hun plannen een bijdrage leveren aan de Agenda2030.

2.2

BELEIDSCOHERENTIE

Met meer samenwerking en een intersectionele aanpak strijden we tegen *spillovers* en trade-offs.

- Een nieuwe werkgroep voor beleidscoherentie zorgt voor de kennisuitwisseling tussen overheidsdiensten, coördineert de departementale *focal points* en staat in voor een permanente link met de Adviesraad voor beleidscoherentie ten gunste van ontwikkeling.
- De coördinatoren van federale en interfederale thematische plannen gaan nauwer samenwerken. Ze stemmen hun plannen beter op elkaar af en werken aan een intersectionele benadering ervan. Zo'n benadering zorgt ervoor dat een plan oog heeft voor diversiteit binnen – soms te homogeen beschouwde – doelgroepen.
- De coördinatoren wisselen kennis en praktijken uit, krijgen een opleiding in intersectionaliteit en er komen concrete tools voor een intersectionele benadering van toekomstige actieplannen.

2.3

MEER SAMENHANG IN HET OPTREDEN VAN DE OVERHEID

We werken aan coherentie op elk beleidsniveau.

- Een goede toepassing van de regelgevingsimpactanalyse zorgt voor meer beleidscoherentie op federaal niveau. We vernieuwen het instrument.
- We nemen initiatief om ook de coherentie tussen acties van de gefedereerde entiteiten te verbeteren.
- We stemmen het beleid voor duurzame ontwikkeling af op het beleid voor ontwikkelingssamenwerking om *spillovers* tussen beide domeinen te vermijden.

3. De Staat als voorbeeld

De federale overheid wordt een duurzame organisatie met een duurzaam aankoopbeleid.

- We nemen maatregelen voor gendergelijkheid binnen de overheid, de re-integratie van langdurig zieke ambtenaren, loopbaanperspectieven voor lager geschoolde medewerkers, diversiteit, verantwoord beheer en milieubeheer.
- Duurzame elementen krijgen meer plaats in de gunning van overheidsopdrachten.

3.1.

EEN DUURZAME ORGANISATIE

De federale overheid maakt haar eigen organisatie duurzamer. De inspiratie komt uit initiatieven die heel wat FOD's al lanceerden.

- Elke FOD engageert zich voor maatschappelijke verantwoordelijkheid in de eigen omgeving en ondersteunt vrijwilligerswerk.
- De federale overheid onderzoekt hoe ze meer rekening kan houden met de gezondheid van medewerkers.
- We verbeteren de re-integratie en heroriëntering van medewerkers. Voor medewerkers voor wie er intern geen oplossing is, kan een samenwerking tussen de instellingen perspectief bieden.
- Alle medewerkers krijgen loopbaan- en ontwikkelingskansen. Elke C- en D-medewerker kan opleidingen volgen.
- Het personeelsbestand van de federale overheid moet de diversiteit van de samenleving weerspiegelen:
 - > FOD's krijgen ondersteuning om een gendergelijkheids- en diversiteitsbeleid uit te werken en er komt een rolbeschrijving voor diversiteitsambtenaren.
 - > De genderdimensie krijgt een plaats in de rekrutering, we stimuleren vrouwen om te kiezen voor functies in het topmanagement en we nemen maatregelen om het glazen plafond te doorbreken.
 - > We werven meer mensen met een handicap aan, we stimuleren meer mensen met een handicap om te solliciteren bij de federale overheid en we verbeteren hun werkomstandigheden.
 - > Diversiteit wordt een onderdeel van onze interne communicatie.
- We onderzoeken de vergroening van het wagenpark, de verkoop van afgeschreven computers aan personeel, biodiversiteit op federale domeinen en duurzame voeding in federale restaurants.
- We vergemakkelijken het gebruik van de fiets voor federale ambtenaren.

EEN NIEUWE GUNNINGSPROCEDURE

We verduurzamen ons aankoopbeleid als federale overheid.

- We herzien de procedure voor de gunning van overheidsopdrachten zodat duurzaamheid een plaats krijgt in de keuze voor een leverancier. Voor een aantal productgroepen verplichten we duurzame criteria in de bestekken.
- Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen onderneemt acties om activiteiten rond duurzame ontwikkeling, gender en overheidsopdrachten beter op elkaar af te stemmen.
- Elk raamcontract voor de aankoop van toestellen als computers en laptops moet rekening houden met duurzame criteria. Dit is een stap in de integratie van *human rights due diligence* in overheidsopdrachten en publiek-private partnerschappen.
- We onderzoeken de implementatie van de gids voor sociale aankopen #webuysocialEU.
- We implementeren de Europese ‘van boer tot bord’-strategie en stellen criteria op voor duurzame voedselvoorziening.

> ***De nieuwe informatie over due diligence in IT-aankopen en duurzame voedselvoorziening zal beschikbaar zijn op het platform www.gidsvoorduurzameaankopen.be***

ZES INTERDEPARTEMENTALE THEMA'S

- 1.** Niemand achterlaten
- 2.** Meer veerkracht tegen risico's
- 3.** Een hervormde Belgische economie
- 4.** Een nieuw mobiliteitsmodel
- 5.** Duurzame financiering
- 6.** Internationaal

1. Niemand achterlaten

Een duurzaam beleid is een beleid dat niemand achterlaat. We nemen maatregelen voor meer sociale cohesie, met aandacht voor de meest kwetsbare groepen en de genderdimensie.

- We maken sociale rechten en justitie toegankelijk voor iedereen.
- We zorgen voor coherente armoedepannen binnen de federale overheid en tussen de verschillende bestuursniveaus.
- We evalueren de sociale effecten van het werkgelegenheidsbeleid, vereenvoudigen verlofstelsels en onderzoeken de impact van het telewerk.
- We strijden tegen ongelijkheid en vergroten onze kennis erover.
- We nemen maatregelen om armoede te bestrijden.

1.1.

RECHTEN VOOR IEDEREEN

Sociale rechten en justitie moeten voor iedereen toegankelijk zijn.

- We richten kantoren voor rechtshulp op, met multidisciplinaire teams, en evalueren hun werking.
- We informeren rechthebbenden beter over hun sociale rechten en we automatiseren de toekenning ervan, of vergemakkelijken ze zo veel mogelijk.
- Voor daklozen versterken we het systeem van het referentieadres zodat ook zij gemakkelijker beroep kunnen doen op hun rechten.
- De informatie over de steun voor eenoudergezinnen wordt gebundeld.
- We bekijken de mogelijkheid om bepaalde steunmaatregelen te verhogen en om inkomensafhankelijke, progressieve bijstand te verlenen.

1.2

EFFICIËNT BEHEER VAN DE PLANNEN TEGEN ARMOEDEBESTRIJDING

Armoede en ongelijkheid vereisen een structurele en transversale aanpak. Die komt er met het Federaal Plan Armoedebestrijding. Het plan vereist dat alle overheden optimaal samenwerken.

- We versterken de samenwerking tussen federale overheidsdiensten om het plan op te stellen en op te volgen.
- We werken samen met andere bestuursniveaus om de plannen van de verschillende overheden op elkaar af te stemmen en zo te versterken.

1.3

OPTIMALE WERKOMSTANDIGHEDEN

We waken erover dat flexibele werkvormen ons arbeidsrecht en onze sociale zekerheid volgen, dat werknemers tot een goede work-lifebalance kunnen komen en dat er een kader is voor telewerk.

- We evalueren de sociale effecten van de regelgeving rond flexi-jobs, bijklussen, de deeleconomie en werkbaar en wendbaar werk. We creëren een gemeenschappelijk evaluatiemodel voor alle FOD's en een platform om *good practice* uit te wisselen.
- We vereenvoudigen, harmoniseren en optimaliseren de verlostelsels voor de motieven zorg en combinatie werk en gezin.
- We onderzoeken wat de positieve en negatieve effecten van verschillende vormen van telewerk zijn – met bijzondere aandacht voor gender en handicap – en hoe telewerk veralgemeend kan worden.

1.4

MEER SOCIALE COHESIE

Te veel mensen worden vandaag geconfronteerd met ongelijkheden. We nemen acties tegen die ongelijkheden, we vergroten onze kennis erover, en we ontwikkelen een specifieke aanpak tegen ongelijkheid op gezondheidsvlak.

- We strijden tegen discriminatie en ongelijkheden.
 - > We bevorderen gendergelijkheid, bouwen aan ons antidiscriminatiebeleid en strijden tegen racisme.
 - > We engageren ons op internationale campagedagen en we promoten de rechten van minderheden in internationale onderhandelingen.
 - > We integreren een genderperspectief in het federale overheidsbeleid en voeren een gendergevoelig extern communicatiebeleid.
 - > We verbeteren de effectiviteit van onze wetgeving en vergroten de focus op anti-discriminatie, de antidiscriminatiewetten worden geëvalueerd.
 - > Haatmisdrijven worden efficiënter en beter geregistreerd.
 - > De communicatie van de federale overheid moet toegankelijk en duidelijk zijn voor elke doelgroep.

- We verbeteren de gegevensverzameling over gelijkheid en het gebruik van die gegevens.
- We bestrijden ongelijkheid op gezondheidsvlak.
 - > We ontwikkelen een instrument – een *Health and Equity Impact Assessment*, HEIA – om de effecten van maatregelen op risicogroepen in kaart te brengen en erop te anticiperen.
 - > We vereenvoudigen de administratie rond chronische ziekten met een betere samenwerking tussen sociale diensten.
 - > We ondernemen acties om ervoor te zorgen dat elke burger een ziekte- en invaliditeitsverzekering afsluit.
 - > Om schulden te voorkomen, streven we naar duidelijke en transparante informatie over de reële zorgkosten, rechtstreeks naar het publiek en via de vorming van zorgverleners.

1.5

EEN SYSTEMATISCHE AANPAK VOOR ARMOEDEBESTRIJDING

We drijven de strijd tegen armoede op met vier grote acties.

- Er komt een interfederale strategie ter bestrijding van dakloosheid en thuisloosheid met duidelijke rollen en verantwoordelijkheden voor elk overheidsniveau.
- We verhogen de minimumuitkeringen in de richting van de armoedegrens.
- We maken een einde aan de rechtsonzekerheid van samenwonenden. We harmoniseren alle sociale zekerheids- en bijstandsstelsels zodat het statuut van samenwonenden overal hetzelfde betekent en perverse effecten verdwijnen.
- We nemen maatregelen tegen gemakkelijk krediet en we informeren kwetsbare consumenten beter over de risico's van schulden.

2. Meer veerkracht tegen risico's

Heel wat mondiale uitdagingen kunnen ernstige gevolgen hebben voor de economische, ecologische en sociale situatie in ons land. We gaan meer anticiperen op crisissen en onze kwetsbaarheid verminderen.

- We professionaliseren het crisismanagement, ontwikkelen een adaptatiebeleid en zorgen voor meer veerkracht in ons gezondheidstelsel.
- We bestrijden illegale handel in hout- en diersoorten en verhogen de inspectie op de e-commerce.
- We zorgen voor een gezond marien milieu.
- We lanceren een nationaal actieplan hormoonverstoorders.

2.1.

WERKEN AAN RAMPENRISICO'S

De mondiale klimaat- en de biodiversiteitscrisissen zijn geen losstaande processen, maar versterken elkaar. Risico's beperken doen we door onze veerkracht tegelijkertijd op economisch, sociaal, gezondheids- en milieuvlak te verhogen.

- We creëren een nationaal overlegplatform, gespecialiseerd in crisismanagement, met deskundigen van de betrokken FOD's. Het platform professionaliseert de noodplanning, vergemakkelijkt de rol van het Nationaal crisiscentrum bij rampen en begeleidt de verschillende sectoren in de voorbereiding op een crisis in hun sector.
- De federale regering ontwikkelt een algemeen adaptatiebeleid voor de klimaatverandering met een specifiek adaptatiebeleid voor de gezondheidszorg en een Belgisch Kenniscentrum voor Klimaat.
- We trekken lessen uit de COVID-19-crisis en bereiden ons beter voor op toekomstige gezondheidscrisissen vanuit een interdepartementaal, nationaal en internationaal perspectief. Er komt een grondige denkoefening over de financiering, de organisatie en de strategie van België op het vlak van volksgezondheid. Dat debat moet fundamentele transformaties en hervormingen durven voorstellen, multidisciplinair zijn en alle gezondheidssectoren betrekken.

➤ **Deze acties bouwen voort op het Akkoord van Parijs en de COP15-akkoorden.**

2.2

STRIJD TEGEN ILLEGALE HANDEL

Illegale handel vormt een bedreiging voor de biodiversiteit en kan een verwoestende impact hebben op de bestaansmiddelen van de bevolking en op plaatselijke economieën. De strijd tegen illegale handel is een prioriteit, in een Europees en internationaal kader, en over verschillende departementen heen.

- We versterken de middelen om illegale handel te bestrijden. We vergroten onze expertise in hout via een forensisch houtcentrum en vergroten de kennisuitwisseling met alle controle-instanties en justitie over trends op Europees en internationaal niveau. Er komen *outrach*-acties met landen van herkomst en bestemming.
- Er komt meer inspectie van de e-commerce. De federale overheid wil een *level playing field* waarborgen, deloyale concurrentie bestrijden en het Belgisch ondernemingsweefsel versterken. Er komen sterke e-commerce-inspectiediensten, transversaal en cross-FOD, met de juiste profielen: van data-scientists tot app-ontwikkelaars en e-commercemarktexperten. We informeren het brede publiek over de gevaren van e-commerce en over de initiatieven om die gevaren te bestrijden.

2.3

EN GEZOND MARIEN MILIEU

Een gezond marien milieu met duidelijke regels van wat wel en niet kan op de Belgische zeebodem is belangrijk voor duurzame ontwikkeling. De wet Marien Milieu is echter 20 jaar oud en aan actualisatie toe: de menselijke activiteiten op zee zijn gegroeid, het Belgisch wettelijk kader is geëvolueerd en er is veel nieuwe internationale regelgeving.

Een ontwerp van wetswijziging, zo veel mogelijk gedragen door alle bevoegde overheidsdiensten, wordt voorgelegd aan de minister van de Noordzee.

2.4

MINDER HORMOONVERSTOORDERS

Om de blootstelling van de bevolking en het milieu te verminderen, ontwikkelt de federale overheid een nationaal actieplan hormoonverstoorders (NAPED) met specifieke aandacht voor personen in preciaire situaties en voor de verschillende impact die deze stoffen kunnen hebben op mannen en vrouwen.

- > Er komen sensibiliseringscampagnes naar het brede publiek en naar gezondheidswerkers over de risico's van hormoonverstorende stoffen.
- > Samen met andere Europese landen verzamelen we informatie over hormoonverstoorders. Door die informatie te delen met producenten en distributeurs kunnen we front runners ondersteunen en maatregelen voor de vervanging van deze stoffen versnellen.
- > We onderzoeken welke economische instrumenten het gebruik van hormoonverstoorders kunnen verminderen. We houden daarbij expliciet rekening met een mogelijk effect op armoede, KMO's en de genderdimensie.
- > Beter geïnformeerde werknemers en werkgevers kunnen betere preventiemaatregelen nemen. Daarom komt er een bespreking van de risico's van de blootstelling aan hormoonverstoorders in verschillende paritaire comités en opleiding voor de preventiediensten. Ook een aanpassing van relevante regelgeving – zoals de regelgeving over de bescherming van het moederschap – is mogelijk.
- > Om een beter zicht te krijgen op de link tussen gezondheid en hormoonverstoorders creëren we een centrale databank met gegevens. Die zal toegankelijk zijn voor alle bevoegde diensten.

3. Een hervormde Belgische economie

De Belgische economie moet evolueren naar een economie die bijdraagt tot de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. Met alternatieve economische modellen en meer duurzaamheid in consumptie, productie en voedselsystemen.

- We ondersteunen en promoten de circulaire economie, de functionaliteitseconomie, de sociale economie en de deeleconomie.
- We stimuleren consumenten om over te stappen naar duurzame consumptiepatronen.
- We promoten de digitale handtekening.
- We dragen bij tot meer verantwoorde productiewijzen door te investeren in nanomaterialen en duurzamere zandwinning in de Noordzee.
- We creëren draagvlak voor de transitie naar duurzame voedselsystemen.

3.1.

EEN KLIMAATNEUTRALE SAMENLEVING EN ECONOMIE

De klimaatverandering zorgt voor extreme weersomstandigheden die een enorme maatschappelijke, economische en menselijke kost hebben. Ze treffen de meest kwetsbare gemeenschappen het hardst. Om de opwarming van de aarde te beperken, moeten we de emissie van broeikasgassen drastisch reduceren.

- > De federale overheid schaaft zich volmondig achter de Europese Green Deal, het fit-for-55-pakket en het Akkoord van Parijs.
- > We zorgen ervoor dat we de federale klimaatbeleidslijnen en -maatregelen beter omschrijven, hun implementatie structureel opvolgen, en hun impact evalueren.

3.2

MEER CIRCULAIRE ECONOMIE

De federale overheid wil de circulaire economie bevorderen. We vertalen de Europese plannen op nationaal niveau in een nieuw federaal plan voor circulaire economie. Het plan omvat een hele reeks acties zoals de opstart van *Belgium Builds Back Circular*, de vervanging van gevaarlijke chemicaliën en strijd tegen greenwashing.

3.3

MEER DEELECONOMIE

We willen de deeleconomie beter begrijpen en extra promoten. Ze ontwikkelt zich voortdurend. We vergaren er extra kennis over, zullen die kennis ook breder verspreiden en creëren er een doeltreffend kader voor.

3.4

MEER FUNCTIONELE ECONOMIE

We willen kennis over de functionaliteitseconomie verzamelen en verspreiden: er komt een economische analyse van het model om de sterke en zwakke punten ervan in kaart te brengen en met mogelijke beleidsmaatregelen om het te promoten bij bedrijven.

3.5

MEER ZICHTBAARHEID EN GELOOFWAARDIGHEID VOOR DE SOCIALE ECONOMIE

Met een flankerend beleid bevorderen we de sociale economie – een gewestbevoegdheid. We stimuleren het sociaal ondernemerschap, vergroten de zichtbaarheid van de sociale economie en maken ze bekend bij het grote publiek. We betrekken de gewesten bij onze plannen.

- Via interdepartementaal overleg met de geïnteresseerde FOD's brengen we de verwachtingen en mogelijke acties op federaal niveau in kaart.
- We stellen een federaal actieplan voor sociale economie op.
- Samen met de drie gewesten werken we aan nationale indicatoren voor de sociale economie en de ondersteuning ervan.
- Naast de drie gewesten, steunt ook de federale overheid een ambitieus Belgisch standpunt over de ontwikkeling van de sociale economie op Europees niveau.

3.6

PROMOTIE VAN DUURZAME PRODUCTEN

We vergemakkelijken de keuze van consumenten voor duurzame producten.

- Bij de aankoop van een energieverblindend product, informeren we consumenten over de jaarlijkse kost aan elektriciteit ervan. Zo maken we het gemakkelijker om te kiezen voor een duurzame aankoop. Een eerste proefproject loopt voor elektrische wagens. Er wordt een campagne uitgewerkt om de burgers te informeren.
- De energielabels zijn herzien en moeten de consument beter informeren over wat de meest zuinige, milieu-

vriendelijke en energiebesparende apparaten op de markt zijn. Die informatie wordt ook beschikbaar gesteld via een Europese databank. Er komt een brede informatiecampagne om de consument te informeren.

- We zorgen voor meer sensibilisering en informatie met:
 - > een genderbewuste sensibiliseringscampagne over het gebruik en onderhoud van producten, duurzame consumptie, hergebruik, reparatie en recyclage,
 - > acties voor gezondere en duurzame voeding,
 - > een campagne over arbeidsomstandigheden en oneerlijke concurrentie in de platformeconomie,
 - > de voortzetting van *#BeBiodiversity*, inclusief een campagne om jongeren bewust te maken van de gevolgen van onze consumptiepatronen voor de biodiversiteit en een educatief instrument voor scholen,
 - > de herlancering van www.energievreeters.be.

3.7

VERTROUWEN IN DE DIGITALE OMGEVING

De elektronische handtekening maakt transacties veiliger en zorgt voor papierbesparing en minder verplaatsingen. Daarom zal de federale overheid bedrijven en consumenten aanmoedigen om ze te gebruiken en hen informeren over het wettelijk kader, de voordelen en de uitvoering ervan.

3.8

VERANTWOORDE EN DUURZAME PRODUCTIEWIJZEN

We innoveren verder in nanodeeltjes en optimaliseren de zandontginning in de Noordzee. Zo dragen we als federale overheid bij tot meer verantwoorde productiewijzen.

- Zowel op nationaal als op internationaal niveau worden initiatieven ontwikkeld om de innovatie in nanomaterialen te bevorderen en om tegelijkertijd consumenten, werknemers, het milieu en de volksgezondheid te beschermen. België heeft een eigen nanoregister, waarin bedrijven de nanodeeltjes registreren die ze produceren of gebruiken. Om dat wetenschappelijk te versterken, investeren we in een platform voor de karakterise-

ring van nanodeeltjes.

- Zand ontgonnen in het Belgische deel van de Noordzee wordt voornamelijk ingezet als bouwzand en voor zandsuppletie. We bekijken de opties om de ontginning van marien zand duurzamer te maken en in overeenstemming te brengen met het milieubeheer en de exploiteerbare reserves.

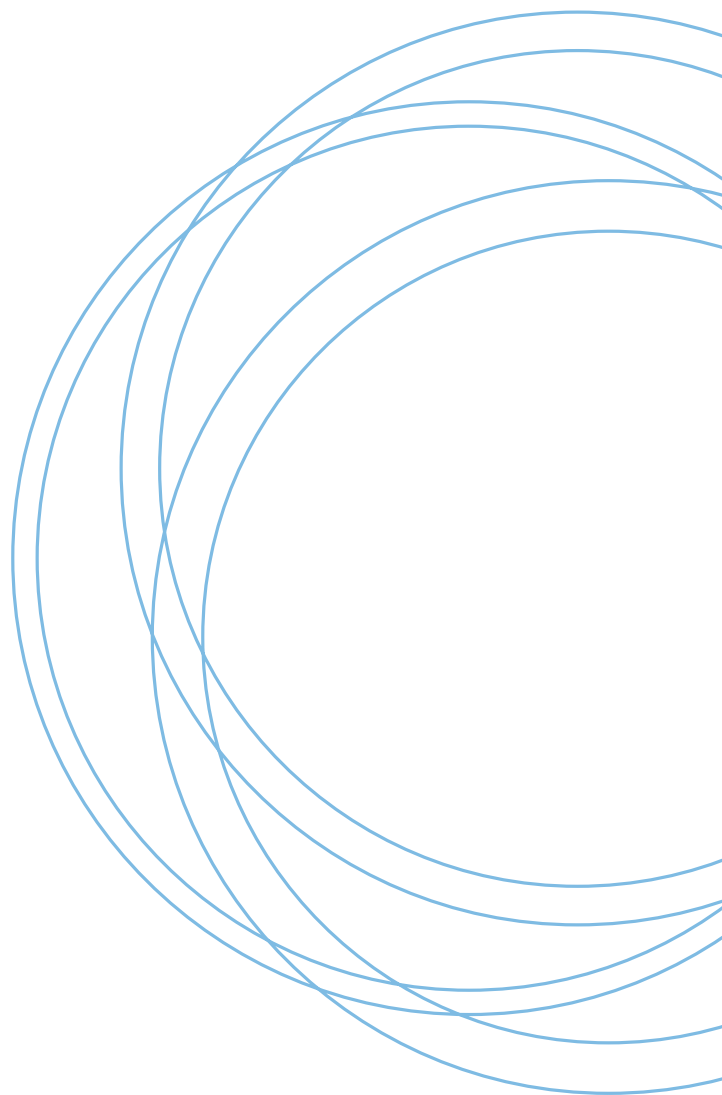
3.9

DE OVERGANG NAAR DUURZAME VOEDSELSYSTEMEN

We zetten in op alternatieven voor gewasbescherming en organiseren een breed maatschappelijk debat over de voedseltransitie.

- Er komt een reductieplan voor pesticiden, omkadering en controle van de handel in bestuivers en stuifmeel, en onderzoek naar alternatieve stoffen en methodes voor gewasbescherming. Daarnaast sensibiliseren we de consumenten en de belangrijkste marktspelers. Met deze acties bevorderen we een landbouwproductie die beter is voor de biodiversiteit.
- We organiseren een breed maatschappelijk debat over hoe België de transitie kan maken naar een duurzaam voedselsysteem. Het *Futures4Food*-project werkt een methodologie uit voor 2 testcases: de eiwittransitie en de transitie naar de duurzame productie van granen. In een volgende fase bekijken we de toepassing van die methodologie op andere thema's.
- We nemen maatregelen om ook de voedselimportketens te verduurzamen. Die maatregelen zitten vervat in onze *Beyond Food*-strategie.

> De *Beyond Food*-strategie maakt deel uit van onze acties op internationaal niveau. Lees meer in actiepunt 6.4.

4. Een nieuw mobiliteitsmodel

Ons huidig mobiliteitsmodel heeft een negatieve invloed op het klimaat, de luchtkwaliteit en de volksgezondheid. We maken de shift naar een nieuw mobiliteitsmodel waarin zachte, collectieve en multimodale mobiliteit centraal staan.

- We verminderen de milieueffecten van het wegverkeer.
- We sanctioneren verkeersovertreders en recidivisten.
- We stimuleren het fietsen.
- We pleiten voor een vermindering van het luchtverkeer en de uitstoot ervan.

4.1.

MINDER WEGVERKEER EN MINDER UITSTOOT

Het wegvervoer is een van de belangrijkste bronnen van broeikasgasemissies in België. We willen zowel het aantal auto's op de weg als hun individuele milieueffecten verminderen.

- We bekijken de mogelijkheid om alleen nog de verkoop van zero-emissievoertuigen toe te staan.
- We versterken en vereenvoudigen het mobiliteitsbudget.
- Tegen 2026 zijn alle bedrijfswagens koolstofemissievrije modellen.
- We bekijken de herziening van de belasting op bedrijfswagens en bedrijfsvoertuigen.
- We ondersteunen strengere productnormen op Europees en internationaal niveau.
- We ondersteunen deelplatformen voor auto's, fietsen of andere verplaatsingsmiddelen.

4.2

MINDER VERKEERSSLACHTOFFERS

Tegen 2030 moet het aantal verkeersdoden dalen met 50% ten opzichte van 2020. Het aantal ernstig gewonden zou dezelfde trend moeten volgen. België volgt daarmee de doelstellingen van de Europese Commissie en de Verenigde Naties.

- We mobiliseren de volledige Belgische samenleving in een Staten-Generaal voor de verkeersveiligheid.
- We bestrijden recidive en straffeloosheid. Het is de ambitie om jaarlijks 1 op de 3 chauffeurs te controleren op overtredingen en om te bekijken hoe recidive een grotere rol kan spelen in de behandeling van overtredingen.
- We ontwikkelen alternatieve sancties.
- We verfijnen de procedure om grensoverschrijdende overtredders te vervolgen.

MEER FIETSEN

Met een aantal acties stimuleren we het fietsen.

- We pleiten op Europees niveau voor een verlaging van het btw-tarief op fietsen, elektrische fietsen en *speed pedelecs*.
- Er komt een nationaal register ter bestrijding van fiet-sendiefstal.
- De NMBS werkt een fiets- en treinstrategie uit en houdt rekening met toegang voor mensen in armoede, onder andere via de automatisering van sociale tarieven.
- We bekijken hoe het verkeersreglement kan aangepast worden om het delen van de openbare weg te verbeteren.

EEN KLEINERE IMPACT VAN LUCHTVERVOER

De prijs van vervoer moet in verhouding staan tot de gevolgen ervan voor het milieu en de gezondheid.

- We bestuderen hoe we het 'de vervuiler betaalt'-principe kunnen toepassen op onze luchtvaart.
- Op Europees en internationaal niveau pleiten we voor een herziening van de belastingvrijstelling op kerosine, een verbod op korte-afstandsvluchten en het aanmoedigen van volwaardige alternatieven zoals de trein.

5. Duurzame financiering

Duurzame ontwikkeling betekent ook meer duurzaamheid in financiering, sparen, beleggen en overheidsinvesteringen.

- We ontwikkelen een strategisch plan om de financiering van de economische transitie in lijn te brengen met de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.
- We onderzoeken de opties en drempels voor duurzaam sparen en beleggen, ook in pensioenfondsen en verzekeringen.
- We zorgen ervoor dat het relance- en investeringsplan bijdraagt tot duurzame ontwikkeling.

5.1.

FINANCERING VAN DE ECONOMISCHE TRANSITIE

De federale overheid wil haar uitgaven heroriënteren en compatibel maken met de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. Tegelijkertijd wil ze ook de financiële sector verantwoordelijk stellen.

- De federale overheid zal minder beleggen in fossiele energie en brandstoffen en zich tegen 2030 terugtrekken uit bedrijven die intensief broeikasgas uitstoten en zich niet inzetten voor energietransitie.
- De overheid creëert een stimulans voor investeringen in ondernemingen die bijdragen aan de ecologische transitie.
- De Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij stelt een charter 'maatschappelijke verantwoordelijkheid' op.
- We bekijken welke vrijwillige maatregelen verplicht moeten worden voor marktdeelnemers.
- We analyseren de mogelijkheden en drempels voor duurzame investeringen in België en onderzoeken hoe we sparen en beleggen in duurzame projecten kunnen stimuleren.
- We monitoren de evolutie van het Belgische spaargeld naar duurzame financiële producten.
- We bevorderen het gebruik van Europese financiële keurmerken in België.
- We bekijken de mogelijkheden om in pensioenfondsen en bij verzekeraars investeringen die schadelijk zijn voor milieu en gezondheid te ontmoedigen en investeringen in energietransitie te stimuleren.

> Deze acties vormen de sustainable finance-strategie voor België naar het voorbeeld van andere Europese lidstaten. Voor de ontwikkeling doet de federale overheid beroep het Technical Support Instrument van de Europese Commissie.

5.2

HET RELANCE- EN INVESTERINGSPLAN

De regering ontwikkelt een investeringsstrategie die een welvarende, inclusieve en duurzame samenleving op langere termijn verzekert. Ze zorgt voor samenhang tussen het strategisch investeringsplan en de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen en zal voor elke investering een genderanalyse laten uitvoeren. De regering streeft naar investeringen die bijdragen aan meerdere SDG's tegelijk en aan projecten met positieve effecten op natuur en milieu.

6. Internationaal

Via ons buitenlands beleid, onze buitenlandse handel en ontwikkelingssamenwerking dragen we wereldwijd bij tot democratie, mensenrechten, gendergelijkheid, vrede en veiligheid en armoedebestrijding.

- We pleiten voor een rechtvaardige transitie en we zorgen voor extra financiering.
- We verbinden ondernemingen met het respect voor mensenrechten.
- We zetten ons in om handel in bedreigde soorten te bestrijden.
- We nemen maatregelen om de voedselinvoerketens te verduurzamen.
- We bevorderen universele sociale bescherming.
- We ondersteunen internationale normen voor waardig werk.
- We willen ecocide nationaal en internationaal bestraffen.

6.1.

DUURZAME TRANSITIE EN KLIMAATFINANCIERING

We ondernemen actie op diplomatiek vlak en verhogen onze inspanningen op financieel vlak.

- We engageren ons in de klimaat- en energiediplomatatie voor een snelle daling van de emissies, maar ook voor een rechtvaardige energietransitie. We moeten vermijden dat vervuillende en ongezonde productieprocessen zich verplaatsen naar het buitenland.
- Een onderdeel van ons internationaal klimaatbeleid is de klimaatfinanciering. We voegen een stijgende extra bijdrage voor klimaat toe aan het budget voor ontwikkelingssamenwerking. Zo kunnen we partnerlanden ondersteunen in biodiversiteit, klimaatslimme landbouw en duurzame stedelijke socio-economische groei.

6.2

EEN BELEID VOOR ONDERNEMEN & MENSENRECHTEN

Maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzame ontwikkelingsdoelstellingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. We willen beleid creëren dat daarin coherent is, met mensenrechten als basis.

- Elk partnerschap van de federale overheid om de Agenda2030 te verwezenlijken zal rekening houden met de verantwoordingsplicht en het respect voor mensenrechten.
- Het Tweede Nationaal Actieplan Ondernemingen en Mensenrechten vermeldt met meetbare indicatoren hoe het bijdraagt aan duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.
- Op multilateraal vlak engageren we ons voor een bindend VN-verdrag inzake bedrijven en mensenrechten, op Europees niveau pleiten we voor wetgeving over de zorgplicht van bedrijven en de verplichtingen van bestuurders.

6.3

BESTRIJDING VAN DE HANDEL IN BEDREIGDE SOORTEN

We blijven ons inzetten voor de *United Nations Office on Drugs and Crime*. Concreet ondersteunen we acties om het fonds *Combatting Corruption linked to Wildlife and Forest Crime and Corruption in Africa* te financieren. Die financiering versterkt de capaciteit van lokale onderzoekers en magistraten.

6.4

DUURZAME VOEDSELINVOERKETENS

De *Beyond Food*-strategie maakt onze voedselimportketens duurzamer, met maatregelen tegen de geïmporteerde ontbossing en voor de transformatie van ons voedselsysteem. De strategie promoot duurzame ketens op nationaal, Europees en internationaal niveau, en omvat acties voor eerlijke lonen, biodiversiteit, mensenrechten – met specifieke aandacht voor vrouwen- en kinderrechten – en de strijd tegen klimaatverandering.

- We lanceren de *Beyond Food*-strategie, organiseren taskforces voor de prioritaire grondstoffen en bepalen acties.
- Voor elke prioritaire grondstof implementeren en controleren we publiek-private partnerschappen.
- We voeren de *Beyond Food*-acties uit, evalueren en herzien ze.

6.5

UNIVERSELE SOCIALE BESCHERMING

Sociale zekerheid is een erkend mensenrecht. De vraag naar ondersteuning bij de ontwikkeling van sociale-beschermingsstelsels neemt toe. België leverde in het verleden al belangrijke technische en financiële inspanningen. Met drie acties wil de federale overheid sociale zekerheid internationaal blijven stimuleren.

- We stellen de Belgische expertise in sociale bescherming beschikbaar. Via Belgische en Europese projecten staan onze experts ten dienste van partnerlanden.

- We verhogen onze inspanningen om de IAO-normen voor sociale bescherming te bevorderen.
- We pleiten voor internationale financiering voor sociale bescherming en via onze ontwikkelingssamenwerking ondersteunen we de sociale bescherming in ontwikkelingslanden.

6.6

WAARDIG WERK

De federale overheid ondersteunt de agenda voor waardig werk van de IAO. Ons plaatsvervangend lidmaatschap van de raad van bestuur van de IAO en ons EU-voorzitterschap in 2024 zijn opportuniteiten om daarin een grotere rol te spelen. We blijven ook pleiten voor de opname van veiligheid en gezondheid op het werk in de fundamentele beginselen en rechten van de IAO.

6.7

BESTRIJDING VAN ECOCIDE

De federale overheid steunt de vraag om van ecocide een autonome internationale misdaad te maken. Op nationaal niveau bekijken we de opname van ecocide in het nieuwe strafwetboek. Op internationaal niveau nemen we diplomatieke initiatieven om de misdaad op te nemen in het Statuut van Rome.

Publicatie

Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling
Versie goedgekeurd door de federale regering
01/10/2021

Verantwoordelijke uitgever

Dieter Vander Beke,
Voorzitter van de Interdepartementale
Commissie Duurzame Ontwikkeling (ICDO)

April 2022

Wettelijk nummer : D/2021/11945/4

Het secretariaat van de ICDO
wordt verzorgd door het Federaal Instituut voor
Duurzame Ontwikkeling (FIDO),
Hertogstraat 4, 1000 Brussel
Tél. : 02/501.04.62

Grafism

Muriel Vandevoorde - www.peaurouge.com

Interdepartementale Commissie
voor Duurzame Ontwikkeling

